

PROŠLOST I SADAŠNJOST KOPRIVNIČKOGA GRADSKOG PARKA

Rušenjem gradskih bedema, započetim 1863. god., te isušivanjem i zatrpavanjem opkopa nastaje u centralom dijelu Koprivnice prostrana ploha zemlje koja ubrzo, odlukom gradskog poglavarstva, biva oplemenjena sadnicama i pretvorena u raskošan park. Ozbiljan pristup zadatku potvrđuje činjenicu da je cijeli projekt povjeren stručnosti Dragutina Ruhla, postavljenog 1884. god. za gradskog vrtlara. Po njegovom idejnom planu i pod njegovim nadzorom, od 1891. do 1893. godine zasađen je gradski park.

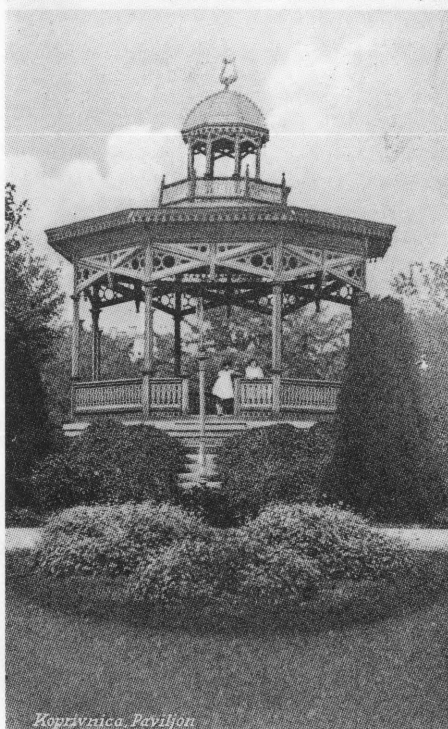
No, govoreći o povijesti parka moramo se vratiti u 1856. godinu kada kotarski predstojnik Gligorije Roksandić sadi tik uz sjeverni gradski jarak dvije aleje javora, te u 1863. godinu kada javorovim stablima oblikuje drvored uz zapadni rub jarka, od pravoslavne crkve do trga, naznačivši tako sjevernu i zapadnu granicu i formu budućeg parka.

Godine 1896. u središte parka postavljen je drveni paviljon, rad stolara Antuna Rogine, koji je služio gradskom orkestru kao pozornica za nedjeljne nastupe. Drvena konstrukcija je smještena na visoko kameno postolje prikriveno zemljanim humcima s nasadima zelenila. Prije postavljanja u park paviljon je bio izložen na velikoj "milenijskoj" izložbi održanoj u Budimpešti.

Početkom ovog stoljeća, 1910. godine, park se proširuje prema jugu. Velika površina od pravoslavne crkve do "Domoljuba" zasađena je drvećem. Dok je sjeverni dio projektiran u francuskom stilu, južni slijedi slobodniji raspored stabala po uzoru na engleske parkove. Točnije, južni park je Dragutin Ruhl osmislio kao kombinaciju tih dvaju stilova. U usporedbi s provincijskim perivojima tog vremena, koprivnički se park, zahvaljujući projektantu Ruhlu, može pohvaliti inventivnim i vještim arhitektonskim oblikovanjem, te spretno odabranom i skladno komponiranom florom.

Dragutin Ruhl projektirao je i zasađio i ostale parkovne površine u Koprivnici. O njima se značajki i savjesno brinuo sve do 1924. god. kada odlazi u mirovinu. U povodu njegove smrti 1927. god. u lokalnim je novinama objavljen slijedeći tekst: "... Da je pokojni Ruhl samo šetaliste uredio zadužio bi Koprivnicu na trajnu zahvalu, no on je iz ovog kaosa grobova uzor stvorio,... Njegova su djela i parkovi kod bolnice i oko kapelice Sv. Marije, te kod realne gimnazije. ... Staklenici na bedemu na Lenišću tu je uzgajao i umnažao razno ukrasno bilje i cijeće i gdje je liječio bolesno egzotično bilje koprivničkih ljubitelja cvijeća..."

Brigu o gradskom parku 1924. god. preuzima vrtlar Ivan Flatz. Dvije godine radio je kao vrtlar pripravnik pod Ruhlovim nadzorom, a nakon njegovog odlaska pa sve do 1960. godine zadužen je za njegu i održavanje parkovnih nasada.

Paviljon gradskog šetališta svojim se oblicima nametao kao motiv na dopisnim kartama Koprivnice iz prve polovice ovog stoljeća

Gradski park, vodoskop

Današnja slika parka prilično se razlikuje od prvobitnog izgleda. Obilježja francuskog parka, tj. veliki perspektivni efekti i vizure, te simetrične plohe šišanjem oblikovanih stabala postepeno nestaju. Park naglašenog arhitektonskog izraza izrastao je u park šumu. Travnjaci su mjestimično zasađeni novim stablima, a visina drveća zaklanja pogled na crkvene tornjeve. Odustajanjem od šišanja drveća izgubljen je i dvostruki red čempresa - "Aleja uzdisaja" koja se toliko proširila i razgranala da je morala biti posječena. Izmijenjena je i vegetacija po vrstama. Iz parka je nestalo raskošno stablo palme i divlje datule, a cvjetni nasadi penjačica visine metar do metar i pol, zamjenjeni su niskim pokrovnim biljem (kao npr. na trokutnom polju s južne strane paviljona). Zanemarena su i dva alpiniuma - niska zemljana humka obložena kamenjem i zasađena cvijećem. Nema više ni kaktusa u dekorativnim posudama na ogradi fontane, a nestalo je i lišće lopoča i trske, baš kao i praćakanja zlatnih ribica iz vode bazena. Visok i širok mlaz vodoskoka zamijenjen je s više tankih i niskih mlazića koji lučno padaju u vodu.

Sjeverni dio parka bio je sa sjeverne, istočne i zapadne strane ograđen žičanom ogradom i stupićima specifične profilacije. Danas ogradu možemo vidjeti jedino na istočnoj strani uz Esterovu ulicu i to vrlo lošu. Pojedini dijelovi nedostaju, a mjestimično je izvijena i probijena.

Velika devastacija južnog parka učinjena je sječom stabala i izgradnjom prostranog asfaltiranog igrališta za potrebe škole. Sjeverni se park devastira izgradnjom dvaju neuglednih objekata - javnim zahodom i trafostanicom koji nisu sadržajno, ni estetski primjereni ljepoti perivoja. Tri kioska postavljena na samom rubu parka također narušavaju njegov sklad. Trebalo bi stoga ozbiljno razmisliti o preseljenju objekata na neke za to prikladnije lokacije.

Koprivnica, šetalište, uz paviljon (zapadno)

Najnovijim uređenjem parka "Projektne organizacije Zrinjevac" iz Zagreba učinjeni su obimni zahvati. Park je temeljito očišćen i prorijeđen sječom samoniklog grmlja i drveća. Uklonjene su stare, suhe i bolesne grane, a gdje je bilo potrebno i cijelo drvo. Na nekim mjestima zasađene su nove vrste mladih i plemenitih biljaka, a uklonjena stabla zamijeniti će se novim sadnicama. Staze su obnovljene slojem novog šljunka, a u dogledno vrijeme očekuje se i gusto zasađena trava pogodna za šetnju i odmor. Međutim, nekim se zahvatima prilično udaljilo od izvorne autentičnosti parka. Šetnice su omeđene niskim rubnicima, a mjestimice su i proširene pravokutnim plohama prostorima za klupe. Najveća pogreška učinjena je na šetalištu trostrukog drvoreda gdje je put širine 13 m sužen na širinu od 3,60 m i zbijen između dva reda stabala. Tip klupe s metalnim viticama odgovara parku iz 19. st. Smeta jedino njihov preveliki broj, te šarenilo metalnih dijelova - obojeni su bijelom, crnom i oker bojom. U središnjem dijelu uz paviljon postavljeni su kandelabri. Iako rađeni po uzoru na prošlostoljetne svjetiljke, forma ne slijedi originalne proporcije pa djeluju nezgrapno i zdepasto. Uostalom, krajem 19. st. park su osvjetljavali trostruki kandelabri. Nerazumljivo je zašto su se projektanti izabrali stilske spojive klupe i svjetiljke, odlučili za suvremeno dizajnirane kante za smeće. Njihov moderan oblik odgovara uličnim gradskim prostorima ali je potpuno neuklopiv u postojećem parkovni inventar.

Vegetacija je živ organizam koji podliježe prirodnim zakonima promjene. Nužnost rasta i širenja uključena je u svaki pejzažni projekt, međutim pravilnim održavanjem biljaka moguće je zadržati prvobitnu ideju autora, baš kao što se pravilnim izborom parkovne opreme i poštivanjem faksimilnih detalja ne narušava postojećim identitet parka.